

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Kapitel 6, predikan av Micael Nilsson, hållen i Korskyrkan söndagen den 7 april 2013.

Textläsning: Matt 6

Detta är ett mycket viktigt bibelkapitel. Det har format människors tankevärld och livssyn i 2000 år. Låt oss se vad det kan göra med oss idag. Först, innan vi går in på detaljerna, låt oss ställa frågan: Vad är den stora bilden här? Vad handlar den här undervisningen om i ett övergripande perspektiv?

Vi får hjälp med svaret av några uttryck i texten. Först från vers 1: "Var noga med att inte utföra era fromma *gärningar i människors åsyn, för att de ska lägga märke till er.*" Så vers 5: "När ni ber, skall ni inte göra som hycklarna. De älskar att stå och be i synagogorna och i gathörnen *för att människorna skall se dem.*" Och vers 16: "När ni fastar, se då inte dystra ut som hycklarna, som vanställer sitt utseende *för att människorna skall se att de fastar.*"

Det finns ett talesätt som säger något viktigt om vår tid. Det lyder: - *Om du inte syns så finns du inte.* De viktiga är alltså de som syns. Det är lätt att tänka att det är TVs och modern medias genomslagskraft som skapat detta ideal, men med tanke på Jesu ord till sin egen tid får vi tänka om. Detta verkar vara en urgammal dragningskraft i människans inre.

Undersökningsföretaget Netsurvey frågade tusen människor hur de ser på kändisskap. 3/4 delar av de tillfrågade ville då gärna bli kända. Så skapas så kallade "kändisar" som egentligen bara är kända för att vara kända. Kända för att de syns på rätt platser vid rätt tidpunkter, där det och de som syns är det viktiga.

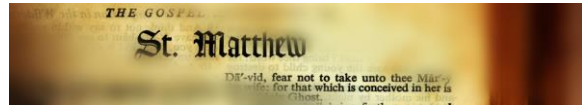
Nu måste man fråga: Vad blir resultatet när detta slår igenom på religionens område? Vad händer om också kyrkan får människor med andlig stjärnstatus, som inte lyfts fram genom ett gediget liv eller ett trovärdigt föredöme utan genom sin charm och personliga lyskraft? Jesus varnar oss för detta. En sådan utveckling vore förödande för kyrkan, liksom för dig personligen.

Mest av allt måste kanske människor som jag, som är kallade att stå i talarstolar och i offentlighetens ljus, och som ständigt bedöms av andra, fundera över vad detta har för påverkan över våra liv. För om det nu är det man ser som andra berömmar och belönar oss för så finns förstå också risken att det är det vi börjar prioritera. Och vad händer egentligen då med vår tro och våra liv? Det här är vad du ser idag. Du ser hur jag klätt upp mig lite, och hör mig hålla ett offentligt föredrag, men vad vet du om vad för slags make eller pappa jag är? Vad vet du om mitt böneliv och min gudsrelation? Och vad vet jag egentligen om dig och om vem du är när ingen ser dig?

Mot dessa ord om att leva *i människors åsyn* ställer nu Jesus oss istället inför Gud: "Ge din allmosa i det fördolda. Då skall din fader, som ser i det fördolda, belöna dig", liksom inför denna försäkran "er fader vet vad ni behöver..."

Får du tag på det här? Man kan välja två perspektiv att ha på sitt liv. Det av dem vi väljer kommer att forma oss. Antingen kan man leva inför människor och söka sin bekräftelse av dem. Eller så kan man välja att leva inför Gud, och söka sin bekräftelse av honom.

Jesus lever ut ett underbart exempel på vad det är att leva inför Gud. Redan när han var tolv år gammal, och Maria och Josef tappar bort honom efter ett tempelbesök frågar han dem med förvåning när de uttrycker sin oro efter att ha hittat honom i templet igen: - Visste ni inte att jag måste vara *där min Fader är?*



På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Jag uppfattar att detta är vad detta bibelkapitel handlar om. Jesus vill lära oss vad det är att vara Guds barn. Han vill lära oss ett annat sätt att leva än efter de ideal som ofta präglar den här världen. Det är som att han, som en trygg och klok storebror, vill slå sig ner med oss för att tala om hur vi egentligen har det med Gud, som vår Far. När vi då läser detta bibelkapitel ser vi att Jesus belyser att antal problemområden i våra liv.

Först tar han upp hyckleriet. Det är som att Jesus vill säga att det faktiskt är någonting väldigt svårt att *inte* bli en hycklare; att våra offentliga liv ofta drar oss åt det hållet. Och detta gäller även mitt i vår andlighet. Jesus börjar nämligen med att beröra tre andliga discipliner. Det var de tre viktigaste andliga disciplinerna inom judendomen, och faktiskt är det så att alla tre även återfinns bland Islams fem pelare, nämligen bönen, fastan och givandet.

Han säger inte att dessa andliga discipliner är oviktiga. Tvärtom utgår han från att du som vill vara hans lärjunge kommer att upprätthålla dem i ditt liv. Han utgår från att du kommer att be. Han utgår från att du kommer att fasta. Han utgår från att du kommer att sköta ditt givande.

Förstå du? Jag ber inte för att jag känner för det. Jag ber för att jag är en kristen. Jag fastar sannerligen inte för att jag känner för det. Jag fastar för att jag är en kristen. Jag ger inte pengar till kyrkan, eller de nödställda för att någon höll ett gripande kollektal. Det är något jag gör, av vana och vilja, för att jag är en Jesu lärjunge.

Tänk efter. Tänk på ett föredöme. Tänk på en människa, en gudsmän eller en gudskvinna som berört dig. Tänk på någon som hade både andlig kraft och trovärdighet. Vad var det som gav den där människan allt det där du såg? Jo, det var det du *inte* såg, d.v.s. det där som Jesus säger händer i det fördolda mellan Gud och oss. Det var hans eller hennes upprätthållande av dessa andliga discipliner som gav kraft och trovärdighet åt den människans liv. Och därför behöver du göra det samma. Bönen, fastan och givandet är viktiga andliga discipliner.

Men t.o.m. i detta kan vi bli hycklande, om vi lever inför människor i första hand. Tänk efter? Vem är du när ingen ser dig? Hur ber du när ingen hör dig? Men så en dag ber någon att du ska leda i bön. Kanske vill du då gärna be en lite "imponerande" bön; lite längre än vanligt och lite mer välformulerad än annars... Just så enkelt är det att börja bli dubbel i sitt böneliv. Och visst vore det väl kul, när du nu gör ditt ekonomiska offer, om åtminstone någon fick veta det. Eller att du är så andlig att du t.o.m. fastar. Fast då säger Jesus att du tar ut din lön redan där.

Jesus varnar oss för hyckleri. Det är farligt, menar han. Det tar det andliga livet ifrån oss. Så säger han: - Lev inför Gud istället. Det är förstås inte fel att be offentligt, men tänk hela tiden på vem du egentligen ber till.

Dessutom: Gud mäter inte dina böner i längd. Det finns ett talesätt som säger: Ber du tre minuter så ber vi med dig. Ber du tre minuter till så börjar vi be för dig. Ber du tre minuter till så ber vi snart mot dig.

Gud mäter inte dina böner i längd. Gud väger dem. Vad väger dina böner? Är de fulla av kärlek, ärlighet och längtan? Då väger dessa böner tungt inför Gud.

Det är i detta sammanhang vi finner den bön vi kallar för Herrens bön. Den är ett exempel på hur vi ska be, där i vår kammare, när vi för våra förtroliga samtal med den Gud som vet vad vi behöver. Några korta kommentarer:

Först kommer vi i vår bön till Gud som vår Fader i himlen. Vi står med andra ord inte "i människors åsyn" längre. Vi träder fram inför Gud.



På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Bara Jesus har talat så om Gud, fram till denna stund, så långt vi vet. Jo, Gud kallas för Israels fader. Det var redan då en del av gudsbilden för en troende jude. Men Jesus för ner det på ett så personligt plan att det nog för alla andra skulle betraktas som brist på respekt. Jesus talar om Gud som din och min fader, intresserad av våra liv.

Så först handlar bönen om Gud. Inte om mig. Herrens bön handlar om Guds vilja, Guds rike och Guds namn.

Ett mysterium här, inte sant? Varför ska jag be att Guds vilja ska ske? Gör inte Gud som han vill ändå? Jo, Gud kan göra vad han vill utan mig, och behöver sannerligen inte min tillåtelse för någonting. Men nu är det så att Gud vill ha mig med, av någon outgrundlig anledning. Gud vill att jag ska vilja att hans vilja ska ske, inte bara i Himlen, utan också nu och här. Min bön förändrar inte Guds vilja, men den förändrar min vilja. Bönen förflyttar inte Gud. Den förflyttar oss. Det är som med båtshaken. Båtshaken som hugger fast vid klippan och drar båten till land. Det är inte klippan som förflyttas. Det är båten. Det är inte Gud som förändras. Det är du.

Inte så att bönen bara är terapi. Bön förändrar situationer och förhållanden. Men den förändrar också dig, så att också du börjar vilja det Gud vill.

Därefter får vi be för våra behov. - Sök Gud, först av allt, sa Jesus. Men därefter talade han ju faktiskt om "allt det andra" också. Så nu, när vi börjat med Gud, får "allt det andra" också sitt utrymme. Och dessutom är det först nu som "allt det andra" kommer på rätt plats.

Här får vi tala om dagligt bröd och konkreta vardagsbehov. Här får vi tala om vårt behov av förlåtelse och beskydd. Allt får sin rätta plats här, inför din Far, som vet vad du behöver. Och här inför Gud väger dessutom ibland det där som vägde så mycket när du levde "i människors åsyn" ... ingenting.

Efter dessa varnande ord om hur farligt hyckleriet är och vad det gör med oss tar Jesus upp några andra områden. Nu vill han tala om oförsonligheten. Han säger att vi måste lära oss att förlåta. Han säger sannerligen inte att det är enkelt, för det är det inte. Hur många gånger har du inte sagt till Gud och dig själv att du förlåter människor som gjort, och kanske t.o.m. gör dig illa. Och så tyckte du att du lyckades släppa taget, bara för att konstatera att den gamla lessenheten snart kommer släpande med oförsonligheten bakom sig igen? Vad ska man göra då? Då får man ta ett varv till med Gud, och förlåta igen. Man får försöka svälta ut den gamla draken till dess den blir så svag att den dör. För alternativet, d.v.s. att bli kvar i oförsonligheten är alltför förödande.

Jesus fortsätter att röra sig, med både varsamhet och mod i våra innersta rum, där vi gömt så mycket som vi hoppades att ingen skulle hitta. Nu är det dags att tala om vårt förhållande till saker och ting. – Samla inte era skatter på jorden säger han. Vi funderar kanske på om vi ska bli lite stötta och sura nu när det kommer till pengar. Våra pengar. Men eftersom vi vet att Jesus älskar oss väljer vi att lyssna. Det vore dumt av dig att investera allt du har och äger i den här världen, menar Jesus, eftersom du inte kan ta med dig något av det in i evigheten.

Den 4 november 1922 upptäckte den brittiska arkeologen Howard Carter Tutankhamons grav. Han hade begravts med en oerhörd rikedom som han skulle ha med sig in i dödsriket. Bara dödsmasken bestod av 10,2 kg massivt guld. Utöver den fanns där mer än 5000 dyrbara föremål. Men vet du vad? De låg alla kvar i graven. Inte ens en liten bägare fick han med sig till dödsriket. Och på samma sätt kommer det att gå för oss alla. Men Jesus vill verkligen inte med detta säga att allt är meningslöst. Tvärtom. Han säger ju faktiskt att du kan investera ditt liv i Himlen, och att det du då tar med dig aldrig ska tas ifrån dig.



På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM

Jesus fortsätter på samma tema och tar upp frågan om vad girigheten och missunnsamheten gör med vår inre människa. Det är det de där orden om att ögat är kroppens lampa handlar om. Jesus knyter an till ett gammalt talesätt. Att ha ett grumlat öga betydde att man var girig och avundsjuk. Lever du så läggs ditt inre i mörker säger Jesus. Girighet förblindar. Men att ha ett gott öga var att vara generös. Om du är generös fylls ditt inre med ljus.

Girigheten gör oss dessutom kluvna när det kommer till vår gudsrelation. Det går inte att tjäna både Gud och mammon, säger han. Han säger att det är omöjligt. Det är omöjligt att försöka gå åt två håll samtidigt utan att till slut bli kluven. För att illustrera denna omöjlighet hänvisar Jesus till relationen mellan slaven och hans herre. Man kan inte tjäna två herrar samtidigt, säger Jesus. Varför inte? Jo, för att en slavägare ansåg sig äga sin slav. Om du skulle ha två herrar så skulle du inte kunna tjäna dem båda när deras önsknings kolliderade. I den stunden skulle du behöva välja vem av dem som var viktigast. Antingen kommer du att tjäna Gud eller dina pengar.

Sist av allt tar Jesus upp ytterligare en destruktiv kraft, som hotar att förstöra oss, nämligen oron. Vem av oss känner inte till den? Att vara människa i den här världen är förknippat med oro. Jesu kartlägger det väl. Listan av orosmoment håller bra än idag: Vad ska vi äta? Vad ska vi dricka? Vad ska vi ha på oss? Och han tillägger: Vem av er kan med sina bekymmer lägga en enda aln till sin livslängd? Nej, inte kan vi förlänga våra liv med vår oro. Möjligen kan vi förkorta det med vår oro.

Jesus har tre saker att säga in i detta. För det första vill han lära oss att begränsa allt det där vi oroar oss för. – Låt var dag ha nog av sin egen plåga, säger han, och det är då nästan, nästan, som att han säger: - OK, om ni nu måste oroa er, så begränsa åtminstone oron för den dag ni lever i. Ta en sak i taget. Det hjälper en hel del.

För det andra verkar Jesus föreslå en promenad i vårsolen. Han rekommenderar oss att bli fågelskådare och botaniker. Se på fåglarna, säger han. Och se på blommorna vid vägens kant. Gud har gjort dem. Och Gud tar hand om dem. Vad tror ni att det är för Gud som kan sånt?

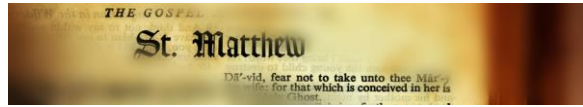
Sist säger Jesus det allra viktigaste, som också knyter ihop hans undervisning om vad det är att leva inför en Gud som helst presenterar sig som din Far. Jesus ger dig tre ord att leva med: - Din fader vet... "... er himmelske fader vet att ni behöver allt detta. Sök först hans rike och hans rättfärdighet, så skall ni få allt det andra också."

Låt oss avslutningsvis ta några steg tillbaka för att betrakta den stora bilden igen. Den har handlat om livet, inte sant? Om att livet är som en centrifug som liksom drar allt utåt, så att vi så lätt börjar söka vår bekräftelse av andra människor, våra rikedomar här och nu, bli giriga och missunnsamma och till slut slukas upp av oro.

Men framförallt handlar bilden om hur Jesus vill visa dig ett annat liv, där du lever inför en Gud, som både vet och bryr sig om vad du behöver.

Så när vi nu lyssnat på Jesus, vem av oss ger honom inte rätt? Allt det han sagt är så känsligt och så klokt. Vem vill säga om något i detta kapitel att: - Nej, Jesus, nu har du allt fel. Allt är så rätt. Allt är så träffsäkert. Och jag undrar om vi inte alla känner att så här vill vi leva. Så här vill vi förhålla oss till tron, till andra människor, till saker och ting och pengar, till oro och möjligheter.

Jag kan faktiskt inte låta bli att tänka på mina katter därhemma. För nu när vårsolen kommer söker de genast upp solstrålen på vardagsrumsgolvet. Och snart ligger de där, långa och utsträckta i ljuset och värmen. Du får väl tala för dig själv, men åtminstone så är det så jag känner inför Jesu undervisning. Här i detta ljus vill jag leva mitt liv.



På vandring genom MATTEUS EVANGELIUM